

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Demobilizarea.

Sibiu, 14 Martie n.

În politica externă, schimbăcioasă ca vremea, e iarăși alta situația astăzi, decât înainte cu două ori trei zile: mai liniștitoare și mai puțin îngrijitoare. Bazele poate spune, că în urma însemnatei întorsături făcute spre bine, o nouă înrăutățire a situației nu mai e posibilă. De mult și cu mult dor așteptata demobilizare s'a decretat adecă în mod oficial, atât la Viena, cât și la Petersburg. Prin faptul acesta apoi raporturile încordate dintre aceste două mari puteri, Austria Ungaria și Rusia, dispar cu desăvârșire, făcând loc încrederei reciproce, atât de necesară amândurora.

Ajungerea la acest frumos rezultat, pe urma lungilor pertractări purtate între factorii competenți dela Viena și Petersburg, a fost adusă la cunoștința publică pe calea unui comunicat oficial, apărut în numărul de Mercuri al ziarului „Fremdenblatt” dela Viena, organul ministerului nostru de externe. În acest comunicat se spun următoarele:

„Schimbul de scrisori, care a avut loc nu de mult între Maiestatea Sa Împăratul și Regele Francisc Iosif, și Maiestatea Sa Tarul Nicolae, a dat o nouă dovadă despre faptul, că evenimentele din peninsula balcanică n'au schimbat întru nimica sentimentele de prietenie ale acestor doi domnitori, și că scopul năzuințelor lor neîntrerupte rămâne și pe mai departe conservarea păcii. Cele două guverne au ajuns deci la concluziunea, că dispozițiunile anumite, luate curat în mod defensiv, prin ținuturile dela graniță ale ambelor monarhii, în urma împrejurărilor nu s'ar mai părea a fi trebuincioase. Prin urmare s'a hotărât, ca în Galiția trupele austro-ungare se fie reduse la starea lor normală, și tot așa și în Rusia, rezerviștii, cari trebuiau încă în

toamna anului trecut trimiși acasă, se fie concediați.”

O telegramă din Petersburg spune apoi, că tot Mercuri a apărut și în foaia oficială rusă un comunicat de înțeles analog. Demobilizarea e deci astăzi fapt împlinit; dar pentru noi ea se referă numai la trupele ridicate la stare de război din Galiția, nu și la cele din Bosnia și Herțegovina, dislocate dealungul graniței sârbești. Și tocmai aici este de căutat motivul, că demobilizarea nu a fost decretată, cum se aștepta, mai de mult, ci a fost trăgănată până acum. Rusia cerea adecă, cumcă monarhia noastră să demobilizeze și la granițele de către Sârbia, lucru la care însă monarhia noastră nu s'a putut învoi cu nici un preț, pentru că se temea de surprinderi neplăcute din partea Sârbiei. În urma împrejurărilor însă și a situației schimbate în Balcani, Rusia nu a mai insistat apoi ca monarhia noastră să-și retragă trupele și dela granița de către Sârbia, — mai ales după ce a primit asigurarea, că monarhia noastră nici nu urmărește scopuri agresive față de Sârbia, — ci s'a învoit să se decreteze demobilizarea în felul cum s'a decretat. Situația apoi în Balcani intru atâtă e astăzi schimbată, că s'au învoit statele aliate balcanice să accepte intervenția puterilor mari europene în scopul legării păcii cu Turcia, și astfel sunt prospecte, că războiul are totuși se fie în curând terminat în Balcani. Ar mai rămânea deci de rezolvat și aplanat conflictul româno-bulgar, care însă, după toate probabilitățile, se va rezolva pe cale pacifică, fără vărsare de sânge. Puterile mari europene s'au vor ocupa în curând cu acest diferend, în conferența reprezentanților lor, care se va ține în Petersburg.

Întreaga presă europeană a primit cu multă bucurie știrea despre demobilizarea trupelor rusești și austro-ungare, și cu bucurie o vor

primi toate popoarele Europei, pentru că ea înseamnă reîntoarcerea la zilele scutite de agitații, de emoții, la zilele de liniște și de pace, la zilele de muncă, folositoare pentru popoare și pentru state!

Din parlament. În ședința ținută Mercuri dieta a votat mai multe legi mărute, fără multă discuție și fără opoziție, iar pe ședința de ieri, Joi, s'a pusese la ordinea zilei noul regulament de casă. La ședința aceasta s'au prezentat și 75 deputați din opoziția unită maghiară, sub conducerea lui Jush Gyula.

În momentul în care contele Tisza, presidentul camerei, a deschis ședința, s'a sculat unul dintre opoziționali, Lovász Márton, și a început să vorbească, acompaniat de intreruperile altor conșoți de principii, cari nu erau prea alegători în cuvinte, ci aruncau vorbe vătămătoare în toate părțile: spre scaunul presidial, spre banca ministerială și spre majoritatea dietei.

Presidentul îi îndrumă la ordine, când pe unul, când pe altul, iar Lovász vorbește mereu. În sfârșit presidentul trimite pe toți gălăgioșii în fața comisiei de imunitate, cu consentimentul camerei, și suspendă ședința.

Comisiunea se întrunește numai decât și esclude pe doi deputați opoziționali dela 15 ședințe, iar pe alți șapte dela 10 ședințe. Vine poliția ca să-i scoată din sala de ședințe, dar Jush Gyula protestează cu energie și părăsește de bună voie sala, împreună cu toți aderenții săi.

Ședința dietei s'a putut ține apoi fără opoziție. S'a votat în general și pe articolele noul regulament de casă, pe care l'a combătut numai deputatul naționalist român Dr. Teodor Mihali, care a cerut să fie luat dela ordinea zilei, fiindcă un lucru atât de însemnat nu se poate face fără opoziție. Propunerea sa însă nu a fost primită.

Presidentul a enunțat apoi, că Sâmbătă, mâine, dieta ține o scurtă ședință formală, pentru a lua în primire hotărârile casei magnatilor, care a ținut Joi după amiază ședință, începându-și după aceea vacanțele de Paști. E vorba, ca mâine opoziția să intre de nou în dietă și să provoace scandal.

După zările din capitală, vacanțele de Paști vor fi de astădată de o durată foarte lungă. Dieta nu va mai ține ședințe decât numai după Rusaliile catolice.

Legea despre salariile învățătoarești.

— Spicuri din ziarul dietei țării. —

Discuția asupra proiectului de lege despre regularizarea salariilor învățătoarești s'a purtat în dieta țării în ședințele din 3 și 4 Martie n. c. A deschis-o raportorul comisiunii pentru instrucția publică, domnul Dr. Iosif Siegescu, deputat dietal și profesor universitar, cu o vorbire mai lungă, în care a spus, că toți au primit cu mare însuflețire acest proiect de lege, pentru că de acum înainte nu se mai poate spune, că învățătorii populari flămânzesc. Face rând pe rând cunoscute dietei dispozițiile trecute în ambele proiecte de lege, al învățătorilor de stat și al celor dela școlile comunale și confesionale, analizează rând pe rând nemulțămirea învățătorilor cu unele din dispozițiile trecute în aceste proiecte de lege, arătând netemeinicia lor, și în urmă recomandă dietei spre primire ambele proiecte de lege, pentru a fi luate în discuție specială. Domnul raportor, încântat de aceste proiecte de lege, și-a terminat vorbirea astfel:

„Recunosc, că pot să mai fie dorințe, cari de astădată nu pot fi împlinite; recunosc, că poate se mai vină timpul, când națiunea cu plăcere va prinde earăși ocaziunea, pentru a se îngriji de credincioșii ei zileri. Dar orice să se întâmple, celce nu va căuta nod în papură, ci prin prisma istoriei va examina actualul proiect de regularizare de salarii, și cu obiectivitate va precumpăni toate împrejurările, și va aduce aminte cu capul descoperit de contele Zichy Lános, adecă de numele, de care e legat acest proiect de lege. Pe mine chemarea mea socială și toate tradițiile trecutului meu mă leagă de cariera învățătoarească, cu toate firele caldului sentiment al apartinerii la ea. Și eu, care nu numai cu ochii esaminatori ai scrutătorului, ci și cu sentimentele inimii mele am studiat legea, așa am aflat, că cu iubire înălțătoare de inimi și cu umanitate s'a poartă în ea de grijă de acei muncitori ai națiunii, pe mâinile cărora e dată munca educării tinerimei, speranța din viitor a națiunii. Cu adevărată liniște rog deci onorata casă, să binevoiască a primi aceste două proiecte de lege în general și în special.” (Aprobări vii.)

Vorbește apoi ministrul de justiție, Balogh Iosif, care suplinește pe ministrul de culte și instrucție publică, demisionat, și scoate și el la iveală părțile bune ale proiectelor de lege din dezbateri, arătând principiile pe baza cărora au fost compuse, și exprimându-și convingerea, că deși nu toți învățătorii, partea cea mai mare din ei vor fi totuși recunoscători guvernului pentru im-

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

A) *Povești populare culese de G. Teodorescu Kirileanu.* Această broșură cuprinde 6 istorioare din gura poporului culese, cu subiect moral. Din istorioara primă pot elevii învăța, că mintea este mai de lăpsă în viață decât norocul, de aceea părinții învață copilașii la rugăciune să zică: Doamne, dă-mi minte și apoi noroc.

Din a 2-a poveste învață copilul, că cine sapă groapa altuia, cade el în ea. Împărăteasa răutăcioasă trebuie să sufere.

Multă plăcere și haz produce copilașilor citirea buc. 3: „povestea răcului”, unde animalele mici în conțelegere unul cu altul pot speria și un urs puternic. Tot așa și mai mulți oameni de poziție inferioară pot să alunge și pe regele.

Nr. 4. Fetele babei. Este de cuprins cam egal cu fata bărbată și fata leneșă din cărțile de școală.

Toate aceste povestiri sunt potrivite pentru elevii dela 6—9 ani, atât pentru cei dela oraș, cât și pentru cei dela sate. Deci broșura să primește în listă.

B) *Cinci istorioare morale pentru băieți și fete, de un amic al pruncilor.* Edit. Cloșus, Sibiu, 1878.

Aceste istorioare sunt anume fabricate din viața copiilor, cu scop vădit, ca să abată pe copii dela anumite rele și să-i învețe a fi buni și ascultători. De oarece poveștile sunt prea măiestrite, nu au efectul așteptat, fiindcă sunt sarbede și neinteresante.

Cu toate aceste cârticica poate figura în lista bibliotecii și să poată ceti de copii dela 6—9 ani, căci nimic imoral nu cuprinde și limba e bună.

C, 100 de istorioare morale pentru tinerime. Editura Ciurcu, Brașov, 1892.

Cele zise mai sus sub B) s'au potrivește în toemai și la această broșură, care este de puțină valoare.

D) *A fost odată, șase povești pentru tinerime, de M. P. Brașov, 1905.*

1. Imblăciul din cer. Cum omul s'a suit în cer, și s'a coborât pe o frânghie. — Desvoaltă fantasia elevului și gustul de cetit.

2. Prințul ariciu și princesa broască. Mama mașteră, care figurează în foarte multe povești populare, e pedepsită să rămână șerpe, căci a fost rea.

3. Cenușoara. Poveste foarte răspândită la poporul român, ba și la nemți sub numirea de „Aschenbrödel” și cetită cu multă plăcere și interes. Fica buna ajunge femeia împăratului, cu toate unelirile mamei mașteră, care o pune la lucru greu.

Nr. 4. Rozioara din spini.

De oarece la botezul ficei împăratului, Rozioara, o zână a lă-a, nu a fost chemată, a blăstămat fica să doarmă 100 de ani. Blăstamul s'a leagă de toți ai căsii până și de animale. Dar iarăși trece și Rozioara e fericită.

Nr. 5. Boneta roșie.

Fiindcă copilașii nu a ascultat de părinți, o înghițe lupul. Scapă iarăși vie și s'a face fată bună.

Nr. 6. Rozalba.

Mama mașteră întreabă oglinda s'a spună, cine este mai frumoasă din țară? Aceasta răspunde, că fica vitregă a ei Rozalba. Mama s'a supără și o trimite în pădure, ca să o omoare. Fata scapă și ajunge la puci, cari o găzduesc bine.

Toate poveștile din broșurica asta sunt de conținut moral, și sunt scrise în o limbă bună și interesantă, de aceea se pot folosi, ca material de lectură și în școală, până în cl. IV., atât la sate, cât și la orașe.

E) *Culegere de istorioare morale, traduse de un amic al tinerimii.* Sibiu, 1873.

1. Adeaida păstorita de pe Alpi.

1. Un model de virtute și o inimă nobilă, care ține mult la legătura căsniciei și jelește mult pe soțul perdut, renunțând dela toate plăcerile lumii să face păstorită harnică; până ce fiul craiului o îndrăgește și o ia de soție, dară ea tot nu-și uită de pierderea dintăi.

Istorioara este foarte instructivă și aco-modată mai ales pentru fetițele din școala de repetiție. Limba greoaie și plină de latinisme. Ortografia veche.

2. Văduva bolnavă.

Întâmplare adevărată din viața lui Iosif II.

Împăratul Iosif cercetează incognito pe o văduvă săracă, îi cuprinde mila și-i trimite un ajutor. El lucrează binele, pentru că iubește pe Dzeu. De aici învață copilașii să ajute și ei pe săraci și bolnavi.

3. Giuvaerele furate.

Un cavalier, după ce și-a pierdut toată averea în cărți, înșală pe un argintar și nu-i mai restituie bijuteriile.

Argintarul găsește dreptate la împăratul, care pedepsește pe cavalier.

4. Ugero Danezul.

Cea mai mare pedeapsă a făcătorului de rele este muștrarea cugetului său. A nu-și răzbuna este o virtute, și a face bine celui ce ne face rău, este un lucru divin.

5. Capela din pădure.

Din această istorioară învață elevul, că dacă vom să cinștim pe Dzeu, s'a urmăm poruncilor lui și s'a fim oameni buni.

După cum s'a vede, întreaga broșură cuprinde niște istorioare mult folositoare pentru copilașii de școală din clasele superioare, mai ales dela oraș. Cea mai mare scădere o are cartea, că limba ei este plină

bunătățirile ce le face întru ușurarea soții lor. Dorește, că în interesul țării, proiectele acestea de lege se aducă ușurarea, mulțămirea, munca liniștită, atât de necesară pe terenul învățătoresc, se aducă binecuvântare asupra țării, asupra națiunii! Recomandă dietei spre primire ambele proiecte de lege.

La cuvântul canonicul *Giesswein Sándor* și într-o lungă vorbire scoate la iveală scăderile proiectelor de lege, făcând la urmă propunere, ca să fie redată ministrului de culte și instrucțiune publică; iar după el vorbește deputatul *Evetovits Lajos*, care e mulțumit cu proiectele de lege deși nu aprobă faptul, că în ele se face deosebire între învățătorii de stat și între cei comunali și confesionali. Toți au doară aceeași muncă de împlinit, prin urmare aceeași salarizare li se cuvine. A vorbit și despre felul cum au să fie conduse școalele, accentuând, că poporului trebuie să i se dea posibilitatea de a înțelege ceea ce învață. „In școale să nu se învețe numai a declama și a cânta, spunându-se apoi, că se declamează ungurește, și se cântă ungurește, ci să se dea instrucție, să se dea educație... Lucrul principal e să se dea patriei acesteia patrioți conștiențioși și onesti, fie de orice limbă, de orice lege, dar se fie cu inima și cu sufletul legați de patrie”.

Se dă cuvântul deputatului naționalist român *Vasile Damian*, care rostește vorbirea următoare:

„Onorată casă! Când vorbesc la aceste proiecte de lege, declar înainte de toate, că și eu doresc să mă găsesc în rândul acelor, cari văd în învățător pe factorul eficace al dezvoltării instrucției populare. Se și spune, că învățătorul e școala în cele din urmă, pentru că el îi dă duh, viață. Consimțesc și cu aceia, cari sunt de concepția, că sublima sa chemare învățătorul numai așa și-o poate împlini, dacă griji materiale nu-l împiedecă în rezolvarea problemei instrucției populare.

Dar, onorată casă, numai îmbunătățirea situației materiale a învățătorului, ea singură încă nu asigură succesul instrucției populare, ci e necesar și al doilea factor, cu ajutorul căruia apoi învățătorul într-adevăr își poate împlini însemnata datorință, își poate împlini chemarea, și acest factor e de căutat în împrejurare, că instrucția este a se face în limba maternă a elevilor. Proiectul de lege îmbrățișează în parte interesele materiale ale învățătorului, dar cere-rițele cu privire la limbă le scapă cu totul din vedere.

Cumcă chestia limbei ce importanță are la promovarea generală a instrucției populare, am motivat în mai multe vorbiri, în special în cele rostite în 1911 și 1912, în frul discuției asupra bugetului, și încă destul de pe larg. Se vede, că nici actualul ministeriu de culte nu vrea să învețe din tristele experiențe ale trecutului, propunând și astfel de modificări referitoare la dispozițiunile cuprinse în art. de lege 26 dela 1907, cari ar îmbrățișa interesele culturale ale tuturor popoarelor din patria noastră. Căci numai acești doi factori împreună dau școalei puterea eficace de a putea reforma țara.

Guvernul însă nu vrea să facă schimbare de sistem și nu vrea să pună stavilă politice unilaterale de rasă. Ca și cum statul nu l-ar forma toți cetățenii, fără deosebire de limbă și naționalitate, ci numai o singură rasă, rasa maghiară, căci din școalele de stat limba celorlalte naționalități e exclusă de tot. Formăm un stat po-

de latinisme, cari elevii nu le vor înțelege, mai este încă și tipărită cu ortografia veche, care îngreunează mult citirea. Dacă s'ar retipări îndreptându-se limba și ortografia, ar fi de mult folos.

F) *Amoarea amicală*, de Alois Gruber, Dr. medicină, tradusă de Simtion 1878.

Cărticica cuprinde: despre datorințele și sentimentul de pretenie; asemănătoare cu cartea lui Cicero „De amicitia”.

De oarece cuprinsul cărții este abstract, este foarte greu de înțeles de unii mei copii, și nici chiar cei din gimnaziu nu o pot înțelege, căci să recere o pregătire și o cultură mai naltă pentru citirea acestei broșuri. Afară de asta e scrisă cu multe barbarisme și cu ortografie veche. Deci nu să recomandă pentru biblioteca școalei populare.

Sibiu, în 10/23 Septembrie 1912.

Ilie Hociotă
catehet.

Vorbe înțelepte.

Omul bun nu va căuta să-și răsbune asupra celui reu, pe când omul reu tocmai asupra celui bun își îndreaptă săgețile veninoase.

liglot; sunt datoare deci cercurile cari conduc afacerile și destinele țării, să poarte de grije în consonanță cu noțiunea aceasta și cu principiul egalei îndreptățiri născut din ea, de luminarea naționalităților patriei noastre și în institutele de învățământ ale statului, în limba maternă a copiilor!

În legile noastre fundamentale își află exprimare această îndreptățire a limbei. Legea fundamentală școlară dela 1868 art. 38 dispune în §-ul 58, ca fiecare elev să-și primească instrucția în limba sa maternă! Iar art. de lege 44 dela 1868 dispune în §-ul 17 următoarele: (cetește). „In școalele pe cari le-a ridicat statul, respective guvernul, ori amăsurat trebuinței le va ridica, e dator statul să se îngrijască, după putință, a cetățenii de orice naționalitate ai patriei aflători în mase mai mari împreună, să se poată desvolta în apropierea ținutului locuit de ei până acolo, unde se începe instrucția mai înaltă academică”. Aceasta o cere progresul general, cultura, bunăstarea, fericirea popoarelor din țara noastră și înflorirea patriei.

În consonanță cu această idee fundamentală, trebuia să iee deci dispoziții corespunzătoare ministrul de culte, ca instrucția poporală să fie pusă pe baze sigure, și ca mulțămirea și înaintarea să fie asigurată și pe seama diferitelor naționalități.

Dar proiectul acesta de lege nu numai pe terenul limbei nu aduce vindecare, ci e manc și cu privire la competențele învățătorilor, fiindcă nu satisface justelor lor pretențiuni. Și aici, înainte de toate, vreau să reflectez la aceea, că regularea de acum e legată ori nu e legată de timp mai lung? Eu ași aștepta dela acest proiect de lege, ca pe lungă vreme să reguleze și să satisfacă justele pretențiuni ale învățătorilor, asigurându-le situația materială.

Adevărat, că nivelul intelectual de astăzi al învățătorimei nu e încă destul de înalt; dar la aceasta să cere să ridicăm nivelul, se ridicăm pregătirea lor. Modalitatea cea mai bună pentru a ajunge aci e apoi aceea, ca nu o pregătire de patru, ci de șase, și treptat și de opt cursuri să le dăm, pentru că numai așa se poate spera că învățătorimea își va putea împlini chemarea, atât pe terenul instrucției, cât și pe al educației. O instrucție basată pe cunoștințe de om, corp și suflet, numai așa se poate face cu eficacitate!

Nu satisface acest proiect de lege pretenșiunile învățătorilor nici pentru aceea, pentru că salariul nu e unitar. Nu trebuie făcută deosebire între învățător și învățătoare, și apoi ca să amintesc lucrul numai în treacăt, nici între învățătorii confesionali, cu atât mai vartos, că fiecare din ei are aceeași calificare și fiecare din ei săvârșește aceeași muncă.

Proiectul de lege stabilește însă deosebiri între învățătorul confesional și cel de stat, cari deosebiri, în ce privește dotațiunea în general, nu sunt la loc.

Aceea ce după mine constituie gravamenul cel mai mare, e însă calificarea, care atinge libertatea individuală. Eu în privința aceasta, tocmai din contră, mă pun pe alt punct de vedere, nu pe al stimatului domn ministru, mai ales fiindcă sunt aderent al înaintării automate. Să lăsăm, ca învățătorul să se valorizeze el singur. Sunt la noi posturi de directori, are învățătorul teren și în afară de școală, poate munci, are deschis terenul literar, toate acestea sunt căi pentru învățător, pe cari el să poate manifesta, și cari îl califică spre a înainta în funcția sa.

Libertatea individuală e cea mai prețioasă comoară a omului, și eu la învățător pe aceasta pun pondul cel mai mare, pentru că el e chemat să crească și caractere; dar când el stă sub influențe externe, fie personale, fie de partid, când el trebuie să se umilească, sigur că nu se va naște în el voința și capacitatea, de a desvolta în elevii sei puterea rezoluției și a caracterului.

Antevorbitorul meu, stimatul condeputat *Giesswein Sándor*, a înșirat motive amănunțite, și din motivul acesta eu voiu caracteriza numai în general proiectul de lege. Nu pot vorbi la amândouă, pentru că e mare deosebirea între ele. Ar fi fost la loc, dacă atunci, când s'a regulat în 1907 chestia instrucției populare prin două legi, acestea se cuprindeau într-o singură lege, la fel cum e legea fundamentală școlară dela 1868, firește, cu deplina respectare a autonomiei bisericilor naționaliste, făcându-se o lege unitară despre învățământul popular.

Asupra școalelor confesionale și comunale mă voiu pronunța deci numai atunci în general, când va fi la ordinea zilei acel proiect de lege. Scăderile acestui proiect de lege, constatate de mine, fiindcă ele sunt fundamentale, nu le află de potrivite pentru a fi trecute în ca'rele acestui proiect de lege. De altă parte nu sunt prospecte, ca justele dorințe ale învățătorilor să fie satisfăcute în cursul discuției actuale, mai ales pentru aceea, pentru că atențiunea e în-

dreptată spre reforma electorală, aflătoare în prag. Aflu deci, că ar fi și în interesul lor, ca desbaterea proiectului de lege să se amâne. Căci dotațiunea contemplată în lege și așa intră în vigoare cu 1 Ianuarie anul curent, și astfel ei nu perd îmbunătățirea nici dacă întârzie puțin votarea legii. Dacă ne apucăm, după șase ani, de modificarea unei legi atât de însemnate, se facem lucrul acesta barem cu temeinicie, și să-l facem așa, ca pe multă vreme să se facă sarea în toate direcțiile, ca astfel se fie asigurată desvoltarea și înaintarea instrucției populare din patria noastră. De aceea, cred că ar fi la loc, dacă s'ar lua proiectul de lege dela ordinea zilei și s'ar modifica, corespunzător bazei și principiilor fundamentale înșirate de mine. Propun deci următorul proiect de rezoluțiune: „Proiectul de lege să ia dela ordinea zilei și guvernul să îndrume, ca în spiritul art. de lege 28 dela 1868, §-ul 5, și al art. de lege 44 dela 1868 §-ul 17, să-l întregiască cu astfel de dispoziții, după cari în școalele elementare de stat elevii au se primească instrucția în limba lor maternă. Mai departe să se facă astfel de modificări, ca să se asigure un salar unitar învățătorilor și învățătoarelor, primindu-se toți în clasele de salar XI, X și IX. Iar calificarea să fie abandonată de tot. Proiectul de lege astfel întregit se fie prezentat casei după putință încă în prima jumătate a anului acestuia”.

Urmează deputatul *Zalán Gyula*, care laudând proiectele de lege din desbatere, a cerut, ca la avansarea în salar înainte de împlinirea anilor stabiliți în lege ministrul să fie cu deosebită considerare la învățătorii dela școalele de stat din ținuturile locuite de naționalități, și apoi deputatul *Antal Géza*, care a prezentat următorul proiect de rezoluțiune: „Să îndrume guvernul, ca să inițieze lucrările pregătitoare pentru revizuirea art. de lege 38 dela 1868 și să iee apoi în lucrare pregătirea unui proiect de lege, care să se estindă asupra întregului teren al instrucției din școalele populare”. (Aprobări).

Discuția se întrerupe. S'a continuat în ședința din 4 Martie n. c.

(Va urma).

O carte de vierit.

— Răspuns la critica d-lui profesor I. Oțoiu. —

Cartea mea despre vierit a fost întinpinată de întreagă presa noastră cu căldură; domnul profesor Oțoiu însă, ocupându-se cu ea, în „Telegraful Român”, încearcă a-i reduce valoarea.

Ca să-și ajungă scopul, a trebuit însă a să mărgini la stil și limbă, judecându-o din punct de vedere literar.

Recunosc, că limba în care este scrisă cartea mea, poate să lase de dorit și voui, fi recunoscător oricui, care mi-ar îndrepta eventualele erori, ca la o eventuală a II-a edițiune să mă pot folosi de aceste îndreptări; chiar în prefață am amintit însumi, că studiind la străini, încă nu mi-am putut însuși o limbă românească curat literară.

Nu m'am folosit apoi de o limbă curat literară nici din motivul, că am scris cartea mai cu seamă pentru popor, și a scrie pentru popor nu este tocmai ușor lucru.

Greșeli de fond nu a putut descoperi domnul profesor. S'a oprit deci la trei erori de tipar, adevărat la pag. 126 unde trebuia: „când e bună mixtura” în loc de „e prea multă piatră”, (că aceasta este eroare de tipar, dovedește ceea ce zic cu trei șire mai sus: „Când e bună apa, hârtia își schimbă fața” etc.) apoi la pag. 127: „var stins” în loc de „nestins”, eu am descoperit aceeași eroare la pag. 125 jos; în fine „împregnat” în loc de „îngropat”. „Oltuit” în loc de „altuit” încă este eroare de tipar, căci cetind cartea, oricine să poate convinge, că în general este folosit cuvântul „altuit” și nu „oltuit”. Dacă într-o carte de 294 pagini, ca a mea, se găsește numai atâtea greșeli, cred că nu e mult. Cele patru erori în exemplarele nedescăpate încă le-am corectat.

Voiesc a reflecta la următoarele:

În buți nouă se pune prima oară numai must, (pag. 177 și nu 179), și nu „vin”, cum citează greșit domnul profesor.

Cât privește pregătirea buturilor nouă, tocmai și eu recomand spălatul cu apă ferbinte și apoi cu apă rece, numai cât am zis, că înainte de „spălatul” acesta este bine a sta buțile două săptămâni umplute cu apă rece. Domnul profesor în citatul său trece cu vederea o propoziție întreagă, ce urmează la aceasta, dând astfel lucrului alt înțeles.

La pag. 112 alineatul 2 e descris retezatul în anul al 4-lea (se înțelege, că primăvara, fiindcă lucrurile de toamnă cu retezatul cercurilor e descris la pag. 80) — dar nu cum îl descriu alte opuri, pentru că nu consimțesc de a se îngreuna butucul până în anul al 5-lea. Am lăsat de acolo intenționat, nu numai figura respectivă, ci

mai multe, pentru că la pag. 114 am zis: „cercuirea în acest mod însă e defectuoasă, pentru că trunchiul la îngropat ușor se poate frânge”. La pag. 115 am zis: „e bine a trece în părțile Ardealului la „tunsul de Rin”, de oare-ce fiind strugurii mai aproape de pământ, se coc mai bine și la îngropare nu obvin atâtea frângeri ca la butucii cultivați pe cercuri”. Recomand însă pentru aceste părți pag. 114 felul de tuns „Minis” și pag. 110 al lui „Fekete Pál”, prin urmare cred, că m'am ținut de promisiune.

Conced, că și la terminii tehnici și numiri sunt unele erori, cari se vor îndrepta la o eventuală a II-a ediție, — cred însă, că numirea „tunsul viei” este mai bună decât „tăiatul”, deoarece ce în multe părți sub „tăiatul viei” se înțelege tăiatul viței dela pământ, bunăoară când se taie cuiva via din răsbunare.

Di Tătar, inspector reg. de vierit, a aflat, că lucrarea mea este bună, căci cuprinde întreg materialul, ce se cere la cultura viței de vie. Cu ajutorul cărții mele chiar și cu erori de limbă poate fi cineva cultivator de vie, fără să aibă o practică în materia aceasta, până când bunăoară cartea amintită de domnul Oțoiu, a d-lui profesor Nicolau Pop, cum zice și un cultivator de vie dela care am o epistolă la mână, se poate folosi numai la predarea materialului în școlile economice, și scopul meu este: Să se ocupe cât mai mulți în mod rațional cu cultura viei, asigurându-și isvoare de venit până acum mai puțin cunoscute.

De altfel iată ce zice o foaie agricolă competentă din România despre cartea mea:

„Cultivarea viei, prepararea vinului, morburile și vindecarea lor”: Op scris pe înțelesul tuturor, celorce se ocupă cu cultivarea viei, de d-l Danil D. Graur, proprietar de vie și învățător în Transilvania, 294 pagini și 153 figuri în text, Șimleul-Silvaniei, 1812. Prețul 2 cor.: 2 lei 10 bani.

Lucrarea e foarte bună și cuprinde cunoștințe prețioase și depline despre viticultură. O călăuză, ca aceasta foarte instructivă în mână cultivatorilor din sate, pentru sădirea și cultivarea viței de vie, e absolut trebuitoare. O recomandăm tuturor proprietarilor cultivatori de vie din România, mari și mici, ca o lucrare bine scrisă, fiind rezultatul unei experiențe îndelungate. Astăzi toți, care se ocupă de vie, chiar țărani, sunt nevoiți să cunoască vitele americane, să le altuiască și să le trateze spre a le feri de maladiile criptogamice, cari le atacă, și deci ca să nu îndure pagube, trebuie să învețe, să cetească, să se ocupe.

Cultura viei, sădirea și înmulțirea ei nu se mai poate face după datina bătrânească, ca via să ne dea roade îmbelșugate și să fie ferită de primejdii.

În cartea domnului învățător Graur, cetitori vor găsi și instrucțiuni pentru prepararea și conservarea vinurilor”.

„Jurnalul societății centrale agricole”, București Nr. 1. anul 1913.

Danil D. Graur
învățător.

NOUTAȚI.

Fundațiune frumoasă. Din prilejul împlinirii anului 80-lea dela nașterea sa, domnul D. A. *Sturdza* a donat „Academiei Române” suma de 100 mii de lei, în scopul ca să fie administrată ca fundațiune ce va purta numele sau, iar venitele anuale se fie întrebuințate pentru acordarea de burse tinerilor, cari vor studia agricultura și științele agrare în Germania, cum și pentru îmbogățirea colecțiilor de istorie națională, manuscrise, documente, etc. După cum ni se scrie, întreaga presă română din regat, fără deosebire de colorit politic, a scris în mod foarte elogios cu ocaziunea aceasta despre domnul D. A. *Sturdza*, așa cum se și cuvenea, pentru că oamenii cu ad-vărat mari, nu sunt oamenii unui partid, ci ai țării întregi, în casuri ca cel de față chiar ai neamului întreg.

Sfârșitul jubileului. Cu banchetul pentru o mie de persoane, aranjat în palatul de eamnă din Petersburg, s'au terminat Duminecă festivitățile organizate la jubileul Romanovilor. Au luat parte la banchet: țarul, țarevna, marii duci și marile ducese, țarevna văduvă, emirul din Bocara, hanul dela Sivas, prelații bisericii, miniștrii, consiliul imperial, președintele dumei și delegațiunile.

Planul de călătorie a împăratului. Din cercurile curții dela Berlin se anunță, că împăratul Wilhelm a renunțat să călătorească în anul curent la insula Corfu, deoarece nu voeste să petreacă pe teritoriul unei țări, care se răstoarnă. De aceea s'a amân timerederea împăratului cu monarhul nostru. Se crede, că întrevăderea suveranilor se va face în vara anului curent la Ischl.

Serbările jubilarie în Germania. Atât în Berlin, cât și în provincie s'au început serbările din prilejul împlinirii de o sută de ani, când în 1813 Prusia a scăpat de sub jugul lui Napoleon. Toate clădirile publice ale capitalei, statuele lui Frideric Wilhelm III, Wilhelm I. și a reginei Luiza și ale generalilor de pe vremuri, au fost împodobite cu multă pompă. Un ordin de zi al împăratului actual accentuează, că armata germană păstrând vechile însușiri va fi irezistibilă și în viitor.

Un raport. Principele Ludovic Windischgrätz a raportat monarhului, într-o audiență mai lungă, despre experiențele militare câștigate în războiul din Balcani. Windischgrätz a participat la operațiunile războinice ale armatei bulgare și a fost de față în șapte lupte. O persoană, care stă aproape de principe, a comunicat unui ziarist, că după raportul făcut de Windischgrätz, întreaga tabără bulgară este un mare spital; îngrijirea dată soldaților răniți este foarte slabă; floarea Bulgariei a perit în această mare campanie de cucerire. Insuși principele a suferit mult de foame și de frig. Raportul său, înaintat către monarh și către conducătorii armatei noastre, formează un memoriu amănunțit despre toate cele observate în război și cuprinde aproape trei sute de ilustrațiuni originale.

Decorarea dlui Dr. C. Istrati. Maiestatea Sa Regele Carol al României a conferit medalia „Meritul comercial și industrial cl. I” domnului Dr. C. Istrati, primarul capitalei București.

Hymen. Veturia Crăciun și Ioan Hango, logodiți, Caransebeș, 9 Martie n. 1913.

Ciclone. În Italia superioară a bătut Luni un cumplit ciclon. În Milano și Firenze vântul a pustiit mai îngrozitor. S'au răsturnat hornuri și coperișuri de case. S'au întâmplat și numeroase răni.

Duel curios. Din Lipova se vestește un fapt cam greu de crezut: Un profesor al școlii superioare de comerț s'a dueltat cu un școlar din clasa a opta gimnazială, pentru motive de ceartă. Duelul s'a terminat cu o gravă rană la profesorului. Mai modern nici că s'ar putea.

Expoziție. Împlinindu-se în 1919 patruzeci de ani dela potopul Seghedinului, se va organiza aici o expoziție locală. În acest scop magistratul din Seghedin a votat 150 mii de coroane.

Inoile lui Wilson. Președintele Statelor unite, Wilson, care și-a ocupat de curând postul, plănuiește să introducă mai multe inoile. Între altele, nu va oferi invitațiilor săi nici un fel de beaură alcoolică. Cei doi vicepreșidenți și secretarul de stat, Bryan, cari sunt abștinenți, au aprobat hotărârea președintelui. Altă inoie, făcută de Wilson, privește pe ziariști; a declarat anume, că nici un gazetar nu va eși din casa președintelui fără a fi primit în audiență, și că însuși Wilson sau primul său secretar va răspunde la toate întrebările ziariștilor. Bryan și toți miniștrii, cu excepția ministrului de război, au dat declarațiuni în același fel.

Uniformă nouă pentru jandarmi. Ministerul pentru apărarea țării a hotărât să introducă o nouă uniformă pentru întreaga jandarmerie din țară. Hainele nouă vor avea aceeași culoare sură, ca și uniforma soldaților din armata comună. Uniforma de până acum, verde închisă, a jandarmilor, se va purta numai în afară de serviciu.

Dascăl republican. Iosif Szabó, învățător confesional în Hódmezővásárhely, s'a înscris în partidul republican. Ministrul de culte și instrucțiune publică, aflând despre aceasta, a cerut ca episcopul reformat Balthazar să pretindă dela învățătorul Szabó, ca să părăsească partidul; ear dacă nu se va supune ordinului, să pornească cerce tare disciplinar împotriva neascultătorului. Numitul învățător a declarat, că ministrul nu are drept să-l mărginească în ideile politice, ce le profesează, și că va rămânea și mai departe în partidul republican.

Lupte între aliați. Aproape de orașul Negrita, spre sud dela Serres, s'a iscat o luptă sângeroasă între bulgari și greci. Orașul a fost ocupat de greci, deși locuitorii săi sunt cu toții bulgari. La începutul săptămânii trecute a sosit o trupă bulgară, ca să ocupe Negrita; garnizoana grecească însă s'a opus. Bulgarii au cerut ajutor și, primind două tunuri, precum și un număr îndestulitor de infanterie și cavalerie, au început să asedieze orașul. Asediarea a ținut trei zile și luptele au fost împreunate cu mari pierderi de amândouă părțile.

Un artist neîndreptățit. Pe Joi în 13 Martie s'a anunțat în sala dela „Unicum” concertul din fluer ciobănesc al artistului G. Kolker-Erdélyi. Fiind o astfel de prestațiune artistică unică în felul ei aici în Sibiu, se credea că la concert va alerga multă lume. Cu adâncă părere de rău trebuie să mărturisim însă, că publicul sibian care și subliniază cu atâta mândrie cultura sa muzicală, a ignorat cu desăvârșire pe acest artist. Abia putea-i număra 15 oameni în sală. Și cât de frumos știe să cânte Erdélyi. C'o tehnică minunată cântă bucăți din muzica clasică. Am rămas încantați de măiestria artistului, care interpreta cu atâta căldură pe cel mai simplu fluer ciobănesc din lume, arii din Bruch, Rubinstein, Bach, Verdicte. Iar doina noastră și cântecele românești au fost cântate cu atâta sentiment și temperament, cu atâta artă, locat am stat să ne îndoim de originea străină a artistului. E așa de trist, că publicul românesc a arătat un dispreț atât de nejustificat pentru fluerul ciobănesc și doina românească. Dl Erdélyi a fost rugat să cânte Sămbătă seara în restaurantul Brote, pentru a da prilej nou publicului să guste arta dsale atât de specială și de distinsă. Îndemnăm inteligența română cu toată stăruința, ca cel puțin de astădată să-și facă datoria. Căci arta dlui Erdélyi merită să fie nu numai ascultată, dar mai ales aplaudată și apreciată.

Servitoare bărbat. Într-o comună aproape de Ploști, în România, a fost descoperită o servitoare, care nu era femeie, ci bărbat. Dusa la judecătoria servitoarea a declarat, că numele ei e Ion Țiganu și că decând era numai de 7 ani, a început a umbla în costum femeesc. Acuma e de 27 ani.

Primirea elevilor în institutul de surdo-muți. În institutul din Vaț pentru surdo-muți devin vacante mai multe locuri gratuite pe anul școlar 1913—1914. Conform ordinului ministerial, cereri de primire se pot înainta de pe întreg teritoriul țării. Petițiile se adresează către direcțiunea institutului din Vaț (A siketnémák vázsi kir. orsz. intézetének), până la 1 Mai 1913. Sunt primiți surdo-muți de 7—10 ani, precum și aceia cari au asurzit după etatea de 10 ani. La petiție să se adnezeze: certificat de botez, atestat medical și de revaccinare, și certificat de paupertate. Blanchete de atestat medical se dau la cerere gratuit din partea direcțiunii. În institut se află și un azil pentru surdo-muți în etate de 5—6 ani. — Alte informațiuni dă bucuros direcțiunea institutului amintit.

Mulțămită. Cu ocaziunea aranjerei producțiunii teatrale a tinerimei adulte din Ghijasa infer. la 2 Martie, oferte benevole au intrat dela următorii P. T. Domni: Ioan Bendorfean not. cerc. Ghijasa de sus 4 cor. Nicolau Măniț preot Vurpăr 1 cor. Tamas György 1 cor. 20 fil. Mátyás jandarm, 2 cor. 20 fil. Nicolau invăț. Vurpăr 50 fil. Ioan Cetean invăț. 50 fil. Nicolae Lomotă vice primar Ghijasa 40 fil. Todor Neagu birtăș Ghijasa 1 cor. Nicolae Suma invăț. Ghijasa infer. 60 fil. Tutorul marinimșilor P. T. Domni vin a le exprima și pe această cale sincere mulțumite. În numele comitetului aranjator, Ghijasa infer. 25/10 Februarie 1913. N. Pandrea, paroh.

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutoarea copiilor de moți, aplicați la meserii, cu prilejul împlinirii anului al 2-lea dela moartea profesorului Dr. P. Șpan, colegii săi, profesorii: Dr. Nic. Bălan, Dr. V. Stan, Vic. Pacală, Aur. Popovici, Dr. Pav. Roșca, Ascaniu Crișanu, Tim. Popovici, Dr. Sil. Dragomir, Ion Oțoiu și Dr. Aur. Crăciunescu, dăruiesc câte 1 cor.; Stefan Rusu, prot. (M.-Oșorheiu) 50 bani, Ion Giurca, paroh (Colun) 1 cor.; Octavian Vesteșman, sodal mașinist tipograf, rentors din Lipsa, 50 bani; Pompiliu Predoviciu, paroh (Vin-gard) și soția sa Ana n. Banciu 1 cor.; P. Șeulean, paroh (Mihes) 1 cor.; apoi elevii din cursul IV. pedagogic din seminarul Andreian: Laurian Petruțescu (originar din Pricaz) 40 bani, Dion. Albu (orig. din Curciu), 20 bani, Gav. Bogdan (orig. din Măgur) și Ilie Terhiță (orig. din Copșa-mică) câte 10 bani. Pentru primos aduce calde mulțămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”: Vic. Tordășianu, preșident.

Bioscopul Apollo. Sămbătă și Duminecă 15 și 16 Martie n. 1913: *Tragedia omului* sau *Satana*. Dramă morală în 8 acte. Prelucrată după opurile renumite ale lui Klopstock și Madach. Filmul artistic are 4000 m. lungime. Până acum cea mai perfectă prestație pe terenul cinematografic. Afară de aceasta se mai arată un tablou după natură colorat și la urmă un tablou umoristic. Reprezentațiile se vor ținea de-acum înainte în sala anume construită din piața Hermann.

Economie.

Târg de vite de prăsilă în Sibiu.

Vestim obșteea noastră, că comisia economică a comitatului Sibiu, ține al 24-lea târg de vite cunute de prăsilă periodic, subvenționat de stat și de comitat, în zilele din 31 Martie și 1 Aprilie n. 1913, aici în Sibiu (în târgul de vite nou).

La târg se primesc numai vite cunute (bivoli nu se primesc): a) de rassa „Pinzgau” originală; b) vite feminine de încrucișări cu rassa „Pinzgau” și rassa indigenă. Nu se primesc la târg încrucișări masculine sau atari corecturi, a căror descendență (reproducție) din rassa „Pinzgau” nu se poate cunoaște sigur, și nu se primesc vite îngrășate sau de acelea, cari din alte pricini nu sunt potrivite pentru prăsilă.

Primirea vitelor se începe în 31 Martie la 6 ore dim. și se gată la ora 10 a. m., iar închiderea târgului va fi în 1 Aprilie la 12 ore a. m. Premiile se împart tot în 1 Aprilie la orele 11 a. m. Înainte de împărțire se țin prelegeri practice. Nime n'are voie a scoate vitele din târg înainte de împărțirea premiilor. Vitele trebuiesc ținute la locurile lor până la ora 6 d. a., ca comisia de primire să-și poată isprăvi lucrul. Ceretarea târgului se face pe lângă plățirea unei taxe de 10 bani, de plățirea căreia îngrijitorii vitelor sunt scutiți. Vitele au să fie însoțite de pasaportul de vite și de un certificat (adeverință) despre faptul, că vita se găsește de 3/4 an în proprietatea exponentului.

Anunțarea înainte a vitelor se face la primăriile comunale (magistratele orașenești), cari sunt obligate a compune despre ele un conspect și a-l trimite până la 25 Martie a. c. la dl Iuliu Schuster, secretarul reuniunii agricole cercuale, Nagyszabben, Piața-mare nr. 19. Anunțarea indeplinită încă nu îndreptățește la admiterea vitei la târgul de prăsilă. La primire se cere ca vitele să fie potrivite pentru prăsilă, să nu aibă scăderi bălătătoare la ochi, să fie ținute în curățenie și cu îngrijire.

Vitele vor fi expuse în despărțăminte următoare: 1. tauri de „Pinzgau”, 2. tăurenci de „Pinzgau”, 3. vaci de „Pinzgau” (curată), 4. vite de „Pinzgau” (curată), 5. vaci din încrucișări cu „Pinzgau”, 6. vitele din încrucișări cu „Pinzgau”. Pentru vite, afară de taxele de târg obicinuie, alte taxe nu se plătesc.

Fiecare vită expusă trebuie să fie de vânzare, prețul ei trebuie spus în formă hotărâtă la primirea în târg. Cazurile de vânzare trebuiesc aduse la cunoștința comitetului.

În afară de un număr mare de diplome de laudă, se vor împărți și următoarele premii în bani și anume:

A) pentru bovine de rasă Pinzgau curată: 1. Tauri de prăsilă de 1½—4 an: 1 premiu à 100 C.; 1 premiu à 70 C.; 2 premii à 60 C.; 1 premiu à 50 C.; 2 premii à 40 C.; 5 premii à 20 C. II. Tăurenci dela 1—1½ ani: 1 premiu à 60 C.; 1 premiu à 50 C.; 1 premiu à 40 C.; 5 premii à 20 C. III. Vacile dela 2½—8 ani cu vițel sau de fătat: 1 premiu à 80 C.; 1 premiu à 60 C.; 1 premiu à 50 C.; 2 premii à 40 C.; 6 premii à 10 C. IV. Vițele dela 1—3 ani: 1 premiu à 60 C.; 2 premii à 50 C.; 2 à 40 C.; 3 premii à 10 C.

B) pentru încrucișări cu bovine Pinzgau: 1. Vacile dela 2½—8 ani cu vițel sau de fătat: 1 premiu à 60 C.; 1 premiu à 50 C.; 1 premiu à 40 C.; 1 premiu à 10 C. II. Vițele dela 1—3 ani: 1 premiu à 50 C.; 1 premiu à 40 C.; 1 premiu à 10 C.

Premii se pot oferi numai acelor posesori de vite, cari sunt domiciliați în comitatul Sibiu. Tauri se vor premia numai atunci, dacă se va dovedi proveniența. Pentru vitele, cari în aceeași categorie în anul trecut au fost premiate, nu se distribuie premii. Taurii, pentru cari s'a dat premiul prim, trebuiesc oferiți spre vânzare în prima linie statului.

Cum la acest târg se găsească și sunt de vânzare cele mai desăvârșite vite de prăsilă, atragem luarea aminte a economilor nostri de vite de pretutindenea asupra lui, și în același timp punem în vedere, că suntem gata a da proprietarilor mici, membri ai Reuniunii noastre, împrumuturi ieftine, replătibile în 4 rate, de câte 6 luni, în scopul de a-și cumpăra vite de prăsilă dela acest târg.

Sibiu, 11 Martie n. 1913.

Comitetul central al Reuniunii române agricole sibieni.

Pant. Lucața,
preșident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Cărți și reviste.

Istoria bisericii române. Intocmită pentru clasa a VII de seminar, de N. Dobrescu, profesor la facultatea de teologie, Editura ministeriului cultelor și al instrucțiunii publice din România. Tipărită în Valenii de Munte, tipografia societății „Neamul Românesc”, 1912. Prețul 2 lei 50 bani.

Cosinzeana. A apărut revista literară ilustrată, săptămânală „Cosinzeana” Nr. 10 din 1913, cu următorul cuprins: Ion Dragoslav: Cămătarul, năvel. Elena Farago: Schițe, poezii. Octav Minar: Grigore Manolescu, articol. T. Murășanu: Poezie, versuri. D. M.: Cronică documentară: Apendicita. Volbură Poiană: Domnița, poezie. Lázár-Ciura: Floarea Betuliei, roman. Flori de-oz: A. C.: Geniul. Cărți primite la redacție, scrisori dela redacție, ilustrații. Abonamentul e 12 coroane pe an. Între abonații, cari își plătesc abonamentul pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului 25 biblioteci à 10 cor.

Fluerasul. Din bine redactata revistă pentru copii, „Fluerasul”, am primit numerii 10-11, cu cuprins bogat și cu multe ilustrațiuni. Despre această revistă, care merită tot sprijinul părinților și al învățătorilor, scrie „Deșteptarea” din Brașov următoarele: „În regatul României apare spre fala și mândria noastră revista pentru copii „Fluerasul”. Revista stă sub patronajul A. S. R. principelui Nicolae. Această revistă stă la nivelul literar al oricărei reviste literare streine de acest gen. În această revistă scriu și copii, cari își arată talentul în poezie și narațiuni. Este de mare importanță o revistă de natura aceasta, prin ce se dă posibilitatea copiilor a-și dezvolta aptitudinile și a-și manifesta aplicațiunile lor. Este un tovarăș nedespărțit al lor în toate împrejurările. Prin faptul, că într-o familie românească se dă prilej copiilor a ceti o revistă, care într-o toate corespunde gradului lor de pricepere, s'adim în copii sentimente naționale, li aducem în pozițiunea de a-și însuși o limbă românească frumoasă, escităm în ei interesul și atragerea față de lectură pe mai târziu, când vor deveni oameni maturi, și punem tot odată temelia unei educațiuni sănatoase. Dacă în fiecare familie românească, care ține la prestigiul său, n'ar lipsi o revistă de natura aceasta, atunci intelectualii români nu s'ar mai plânge, că nu poate împretini pe țărânul român cu cetitul de jurnale”. Revista apare în București. Abonamentul 6 lei pe an. Redacția și administrația: Strada Oțetari, 6.

Poșta redacției.

Dlul B. Z. în Ludășor. Adresați-vă firmei Anton Novotny în Timișoara (Temesvár).

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate de comitetul parohial gr. ort. rom. din Bălan, în 23 Februarie a. c., au suprasolvit următorii:

Alexandru Nossa, preot gr. cat. în Trestia, Vasiliu Nossa, inv. Rachis, câte 1 cor. Ioan Pop iurist 40 fil., Oct. Bohetel of. de bancă 1'40 fil., Vasiliu Pop of. de bancă 2'60 fil. Samuil Urian contabil în Jibou, Andrei Dragoș jude com. în Finteuș, Demetriu Mureșan preot gr. cat. Chechiș, câte 1 cor. dna Ioan Colceriu, Vaidahaza, 1'40 fil., Bedő Béla, protopretore în Jibou, 2'40 fil., Iuliu Képes notar cerc. Goroslău, N. Barbul Goroslău, Aug. Pop preot gr. cat. Ogruță, câte 1 cor. Emil Rusu comerciant, Chechiș, 4 cor. R. Eckart 8'40 fil. Ioan Rusu, Cristolt, 2 cor., Vasile Crăciunăș, Cristolt, A. Marcu, Jibou, câte 40 fil.

S'au rscumpărat biletele: Dr. Ladislau Gyurko adv. Jibou, 10 cor., „Selăgiana” inst. de credit, Jibou, 10 cor. V. Mica mare proprietar, Odorhei, 5 cor., Pavel Roșca prot., Fizes Sămpetru, 4 cor., Remus Roșca paroh gr. ort., Tresnea, Vasiliu Sestras preot gr. cat. Chendrea, Vasiliu Mureșan cassar de bancă, Jibou, câte 4 cor. Ioan D. Andrei paroh gr. ort. rom., Rachis, Alexiu Costea preot gr. cat., Tiheu, T. Tüzes, Ciachigărbou câte 2 cor.

Sincere mulțămiri dăruitorilor!

Pentru comitetul parohial:

Victor Both
paroh preș.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 146/1913.

(72) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din comuna bisericească **Vărtop**, se escrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 800 coroane solvite în rate lunare anticipative din casa bisericească, iar pentru restul până la 1000 cor. i se dă în folosință pământul numit la „Sonești”.

Cvartir în natură și 1 stângin lemne de foc.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul arătat îndatându-se concurenții a se prezenta în o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a cânta, și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 25 Februarie 1913:

Oficiul protopresbiterial român gr. or. al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 141/1913.

(70) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Porcurea** prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în parohie, — cu prealabila știre a protopopului, — pentru a face cunoștință cu poporul, a cânta și cuvânta.

Geoagiu, 22 Februarie v. 1913.

Oficiul protopresbiterial al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Aviz!

Să vinde din mână liberă o moșie în estensiune de 90 jug. castrale, din cari sunt 38 jug. agru, 10 jug. fânaș, 38 jug. pășune, 3 jug. vie și 1 jug. pădure de acăț. De moșie să țină un intravilan cu casă bună și edificiile economice de lipsă. La moșie e și o șură mare. 8 klm. departe de oraș. Comunicație foarte bună. Preț 70,000 coroane. A se adresa la **Georgiu Iacob**, preot, Szászbuza u. p. Medgyes, Nagyküllö m.

(65) 3—3

Monografia institului seminarial teologic- pedagogic „Andreian”

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania
de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela **Librăria arhidiecezană** din Sibiu sau dela autor cu preț: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Nr. 27/1913.

(67) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Preașezatul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/911 Epitrop, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din **Kelnek** (Călnic), protopopiatul Sebeșului. Comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea se va ține în 17/30 Martie 1913 în edificiul școlii din Călnic la 10 ore a. m.

Prețul strigării este de 41.000 Cor. (Patruzeci și una mii de coroane) după care suma licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, ori în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da întreprinderii.

Oferte închise, provăzute cu vadiu corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și să supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericei aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla ori-ce informațiuni.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie, nimic peste suma ce se va acorda.

Călnic, din ședința comitetului parohial ținută la 16 Februarie (1 Martie) 1913.

Ioan Dușe
preot-prezident.

George Botorogă
notar.

Epitropia parohială.

George Bona
epitrop I.

Jacob Ghișoiu
epitrop II.

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Pentru conformitate cu originalul.

Ioan Dușe
preot.

Mâncări de post!!!

La băcănia **N. ONIȚIU**, Sibiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfințelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguila marinată, icre roșii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de brânză colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata”, precum și apa „Hebe” de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă și proaspete cu prețuri moderate.

(73) 1—

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

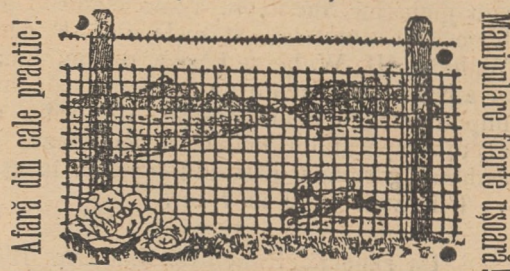
Nicolae Baci,
pictor bisericesc.

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 58—

Garduri colosal de ieftine.

Invențiune sensațională.

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea învențiunii. Impletituri-Hungaria. Se face nu-cută a patent. — mă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 32 bani și mai mult. A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker,
Budapest VIII., Üllői-ut 48/92.

Serviciu ieftin, prompt și conștientios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
(27) 5—10

Aviz!**Cătră comercianții și onoratul public român!**

Deoarece am fost silit a muta Prăvălia mea de Manufatură din Piața mică Nr. 11 în urma vânzării edificiului, în un local pentru mine necorăspunzător în **Strada Oenei (Burgergasse Nr. 3)** vis-a-vis de Farmacia la Coroana, și în apropierea podului de fer, și neputând încă obține alt local potrivit în piață, sunt ferm hotărât a vinde cu prețuri de tot reduse, toate mărfurile ce le am în depozit. Dorința mea este ca cât mai grabnic să desfac totul, așa ca cel mai târziu cu 1 Mai anul curent să fiu gata.

Rog deci a grăbi cu cumpărările, în interesul propriu.

Cu stimă:

Aurel Popescu

(64) 2—6

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Requisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Siebenbürger
Urbräu

„Siebenbürger Urbräu“

(Vechea bere transilvană)

care poate concura cu oricare bere externă și corespunde gustului cel mai distins.

Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: „**Siebenbürger Urbräu**“.

Cu stimă: **Rudolf Habermann**
proprietarul fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

(71) 1—20

Siebenbürger
Urbräu